

Eesti Arnold Schönbergi Ühing

KOOSTÖÖS

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
Pärnu linn
Kultuurkapital
Pärnu Keskraamatukogu
Pärnu Vanalinna Põhikool

Pärnu Nüüdismuusika Päevad 2016 | Pärnu Contemporary Music Days 2016

PERFORMATIIVSUS 3 | PERFORMATIVITY 3

Sõna ja muusika | Word and music

9.-17.1.2016

Reede | Friday 15.1.2016

Sümposium | Symposium. Pärnu Keskraamatukogu | Pärnu Central Library (Akadeemia 3, Pärnu). Sõna ja muusika. Sõna kui Logos

10.00-13.00 sessioon | session I. Kirjutatud sõna ja muusika

Esa Lilja. To what extent words affect musical structure in heavy metal?

Janika Päll. Lauserütm, muusika ja sisutihedus Pindarose lauludes

Martin Steinrück. ... and nobody knew what would happen

13.00 lõuna | lunch

15.00-17.00 sessioon | session II. Ilmutatud sõna ja muusika / Köneldud sõna ja muusika

Mart Jaanson. Pärdi "logos" ja Tobiase "kerygma"

Roomet Jakapi. Hääle väänutamine: teoreetilised pealised ja praktilised alused

17.00-18.00 arutelu | discussion

19.00 kontsert | concert. Pärnu Vanalinna põhikool (Nikolai 26, Pärnu).

Heliloomingu töötuba interpretidele. Lõppkontsert

+ arutelu | discussion

Laupäev | Saturday 16.1.2016

Sümposium | Symposium. Pärnu Keskraamatukogu | Pärnu Central Library (Akadeemia 3, Pärnu). Sõna ja muusika. Sõna kui Logos

10.00-13.00 sessioon | session III. Köneldud sõna ja muusika

Esa Lilja. Vocal persona in King Diamond's operatic concept

albums "Them" and "Conspiracy"

Jaan Malin/Maris Valk-Falk. Ideoloogilisi ääremärkusi

häälutusele/Kognitiivseid ääremärkusi häälutusele

Berk Vaher. Loitsija hääled ja Muusika Süünd - ühest epifaaniast

Alejo Carpentieri romaanis "Kaotatud rajad"

13.00 lõuna | lunch

15.00-18.00 töötuba | workshop. Sõna ja muusika

Roomet Jakapi

Jaan Malin

Martin Steinrück

Berk Vaher

19.00 perfoomens | performance. Pärnu Vanalinna põhikool (Nikolai 26, Pärnu).

Sõna ja muusika

+ arutelu | discussion

Pühapäev | Sunday 17.1.2016

11.00 arutelu | discussion. Hotell Victoria (Kuninga 25, Pärnu)

www.schoenberg.ee

Pärnu Nüüdismuusika Päevad 2016 | Pärnu Contemporary Music Days 2016
PERFORMATIIVSUS 3 | PERFORMATIVITY 3
Sõna ja muusika | Word and music
9.-17.1.2016

Sümposium | Symposium

Seekordne Pärnu Nüüdismuusika Päevade (PNP) sümposium keskendub sõna, muusika ja esituse seostele. Sümposiumi väliskülaliseks on Esa Lilja (Helsingi Ülikool), kelle uurimisvaldkond hõlmab peamiselt n.ö klassikalist heavy metal'it (1970-80ndad aastad), kuid ka rockmuusikat laiemalt.

The symposium held in the framework of Pärnu Contemporary Music Days from 15-16 January 2016 in Pärnu (Estonia) focuses on the interrelated topics of words, music and performance. The keynote speech is given by Esa Lilja (University of Helsinki) whose main research interests cover classical heavy metal as well as the extended forms of (progressive) rock music.

Pühapäev | Sunday 17.1.2016

11.00 arutelu | discussion. Hotell Victoria (Kuninga 25, Pärnu)

Reede | Friday 15.1.2016

Sümposion | Symposium. Pärnu Keskraamatukogu | Pärnu Central Library (Akadeemia 3, Pärnu). Sõna ja muusika. Sõna kui Logos

10.00-13.00 sessioon | session I

Kirjutatud sõna ja muusika

Esa Lilja. To what extent words affect musical structure in heavy metal?

Janika Päll. Lauserütm, muusika ja sisutihedus Pindarose lauludes

Pindarose oodid, millest tänapäevaks on jäänud alles ainult tekstid, olid mõeldud laulmiseks ja kuulamiseks. Samas tekitab nende sõnastus palju modernsema ja lineaarsema süntaktilise struktuuriga harjunud lugejale mõistmisraskusi isegi kirjalikul kujul, mis on toonud Pindarosele "tumeda, raskestimõistetava" (kuigi üleva) poeedi kuulsuse. Paari Pindarose oodi (koos tõlkega) analüüsid üritan näidata, kuidas kuulaja arusaam öeldavast võis esituse käigus kujuneda (sealhulgas muutuda) ning milline oli sõnarütmi (tollal vastav muusikalisele rütmile) ning üldise kõlapildi osa selles.

Martin Steinrück. ... and nobody knew what would happen

attempts at explaining what the concept of performance in ancient Greek word-art is about. I shall start with a very short history of reading and oppose to this the concept of performance (as opposed to literature or to text) that dominates the archaic and classical époques.

15.00-17.00 sessioon | session II

Ilmutatud sõna ja muusika / Kõneldud sõna ja muusika

Mart Jaanson. Pärdi "logos" ja Tobiase "kerygma"

Roomet Jakapi. Hääle väänutamine: teoreetilised pealised ja praktilised alused

Ettekandes katsetatakse kõigepealt terminoloogiat, mille abil võiks käsitleda ebakonventsionaalse häälekasutuse erinevaid vorme. Edasi püütakse välja selgitada, kas saab tõmmata piirjoont kõlaluule ja muusikalise vokaalimprovisatsiooni vahele, lähtudes luuletaja ja muusiku erinevast suhtest keelde ja häälede. Viimaks uuritakse, mis motiveerib üht filosoofi tegelema vokaalimprovisatsiooniga ning tutvustatakse mõningaid mänguvõtteid.

17.00-18.00 arutelu | discussion

19.00 kontsert | concert
Pärnu Vanalinna põhikool (Nikolai 26, Pärnu)
Heliloomingu töötuba interpretidele

9.-15.1.2016 Pärnu Vanalinna Põhikoolis toimunud interpretidele suunatud heliloomingu töötoa kitsam eesmärk on võimaldada klassikalise muusikahariduse saanud tippinterpretidel heita läbi praktilise kogemuse pilk nõ muusika taha. Eriti uue muusika esitamisel võib interpreedi jaoks kujuneda keeruliseks helilooja poolt partituuris fikseeritud struktuursete parameetrite tuvastamine, st interpret ei pruugi saada aru, mida on helilooja tegelikult partituuri kirja pannud ning milline peaks olema kirjapandust tulenev adekvaatne interpretatsioon.

Projekti laiemad eesmärgid on

- a) 'helilooja <-> interpret' vastastikusel mõjus heliloomingu paradigmade muutmine, uuest muusikast huvitavate inimeste ringi laiendamine ning eksperimentaalne muusikaline tegevus;
- b) kollektiivse heliloomingulise mõtlemise edendamine: projekt edendab kompositsiooniõpetuse vahenditega arusaama ühisest, st nii helilooja-helilooja kui ka helilooja-interpret koostöös sündivast heliloomingust;
- c) helilooming ja kool: 1. projekt edendab heliloomingu alaste uute teadmiste jõudmist interpretide õpilasteni ning selle kaudu mõjutab interpretatsiooni arengut; 2. heliloomingu töötuba on avatud kõigile huvilistele: töötoa raames toimuvad demonstratsioonid Pärnu koolide õpilastele

OSALEJAD

Andrus Kallastu (juhendaja ja produtsent)
Leonora Palu (flööt)
Indrek Palu (viiul)
Aare Tammesalu (tšello)
Kristi Mühling (kannel)
Jorma Toots (klaver)

liblik”), poisikesed aga ei leia Organat ega Organot. Lähevad tagasi ja kurdavad kultuuribossile oma äda. See tuleb uuesti koos poisikestega põgenikke otsima. Poiss näeb jälle suitsu. Tüdruk viskab kammi maha, see saab mäest. Kultuurikrunn lisab aga poisikesi juurde ja need kaevavad mäest tee läbi. Poiss näeb jälle suitsu peeglis. Tüdruk viskab Haavapuust laastu maha, tekib mets, aga tagaajajad saavad ka sellest jagu. Viimati ei aita muud kui vesi järvest 4 ja OrganaJaan lootsikuga järvele. Sõjakalt vehib kultuurikrunn oma kepiga ja hüüab: „Lähme nüüd, nüüd on nad pihus.“ Akkab järve tühjaks jooma. Joob, joob kuni läheb isi lõhki. Ta ei käind trennis, noh. Organa ja Organo pääsesid õnnelikult. Nagu Organa maale sai, nii akkasid tal kosilased käima. Organa aga ei unustanud oma Organot ja andis neile töid. Ühele ütles: „Võida kulka preemia!“ Punnitab, mis ta punnitab, aga ikka jäi ta Salomon Vesipruuliks. Teiselt küsis: „Kus on su patent?“ Selle aja sees Organo unustas Organa ära ja Organa kuulis, et Organoil laulatus tulemas. Teeb enda kerjusest ja läheb ka pulma. Küpsetab kaku ahjus ja õpetab:

[5] Jaan

„Ku pulmarahvas tuleb, tehke kakk pooleks, akake rahvale andma!“

Teised mõtlevad: „Mis sest kakukesest rahvale saab!“

Võetakse kakk ahjust välja, see on aga suur ja ilus. Nagu kakku lõigati, nii lendasid sellest kaks tuvikest välja, akkasid peksma teineteist ja ütles: „Ära mind nõnda ära unusta, kui Organo Organa ära unustas!“

Jaan akkas nutma, tundis oma Organa kerjuses ära, ja Organa ja Organo jäid kokku.

Tuleb kuri ametnik ja ütleb: „Kui sa lubad mulle selle, mis sul kodus olemas on, kuid millest sa ise midagi ei tea, siis saad kätte nii kiirendi sõnad, kui kiirendi enese.“ Looja oli nõus. Läheb koju ja näeb, et kodus seitsmeaastane poeg. Mees mõtleb (seda ei juhtu just sageli, et mees mõtleb!): „Mis pagan nüüd teha?“ Läheb targa juurde, tark õpetab: „Las poiss läheb kultuuri otsima.“ Poiss läheb ja satub põrgu. Seal on kõik nii ilus. Peaaegu nagu kasiinos. Poiss juhtub kulturnikuga kokku üsna varsti, see räägib: „Võid kogu kuningriigi läbi käia, kuid õhtul tuleb sul ooper kirjutada, muidu tapan su ära.“ Poiss käib mööda kuningriiki, juhtub kokku tüdrukuga ja kurdab oma äda. Tüdruk õpetab: „Ära võta kultuurivürsti „jõudu!“ vastu, siis saad ooperi valmis!“ Tagasiteel tuli vürst poisile päris mitu korda vastu, tuletas poisile ooperit meelde ja soovis jõudu. Poiss ei ütelnud selle pääle ei sinist ega musta ega valget. Õhtuks sai ta aga ooperi valmis.

[3] Jaan

Teisel ommikul kulturnik rääkis: „Päeval võid ringi ulkuda, kuid õhtul tuleb töö teha.“ Poiss läks tüdruku poole. Tüdruk rääkis poisile: „Täna tuleb sul 10 uudissõna välja mõelda, neile riimid leiutada ning noist sõnadest ja riimidest ood teha. See on raske töö, aga sa võta kasetohtu kasest, viska maha ja üüa: „Mul on abilisi tarvis!“, küll sa siis akkama saad.“ Poiss saigi valmis. Vanapapa vangutas pead ja ütles: „Omme tuleb sul suur valimine, kui valid õieti, saad selle tüdruku naiseks, kes sind aitas.“ Poiss läks jälle tüdruku juurde. Tüdruk õpetab: „Sa vaata, milline jõuluhani siiba liigutab, see olen mina. Kultuurivürstile aga ütle: „Aega ärjal, aega orjal, aega minul ka vahtida.“ Selle aja sees ta vaatab kõrvale ja ma saan siiba liigutada.“ Nii oligi, poiss näidas, ja vanapapa ütles, et: „Alvasti näidasid.“ Järgmisel päeval lubab kolm poliitikut valimiseks tuua. Poiss ütleb jälle: „Aega ärjal, aega orjal, aega minulgi valida.“ Poliitik aga maigutab suud. Poiss näidas ära, et see. Kultuurivürst ütles selle peale: „Omme valid viimast korda.“ Toodi poisile kaksteist ilmanäisikut ette. Poiss sõnas jälle: „Aega ärjal, aega orjal, aega minulgi valida.“ Üks ilmanäisik liigutas saba ja poiss valis selle. Vanapapa ütles ainult: „Vot see on alles valimine!“ ja siis panti nad ühte. Nemad ei tahtnud aga põrgus elada. Jõululaupa õhtu vanakuri tükis inimesi kiusama, tüdruk teadis seda ning nad otsustasid põgeneda. Tüdruk võttis põrgust kaasa Haavapuust laastu, Kareva kammi, Vetemaa veetopsi ja Juhan peegli. Peegli andis poisile kätte ja ütles: „Vahi peeglisse, kuni Suits akkab peeglist paistma, siis ütle mulle!“ Nii nad siis põgenesid.

[4] Roomet

Kulturnik aga tuli maalt tagasi põrgusse ja ütles: „Tooge Organa ja Organo siia, saab ea praad!“ Aga Marit ja Peetrit pole kusagil. Saadab poisikesed otsima. Tüdruk küsib: „Kas näed juba suitsu?“ Poiss vastu: „Näen küll.“ Tüdruk muudab enda ohakapõõsaks ja poisil liblikaks (justkui Juhan Liivi „Poiss ja

KAVA

Leonora Palu

Virmalised 2016

Leonora Palu (flööt)

Kristi Mühling

Esiettekannel 2016

Kristi Mühling (kannel)

Jorma Toots

Õõ köögis 2016

Jorma Toots (klaver)

Aare Tammesalu

Üks küsimus 2016

Aare Tammesalu (tšello)

Kristi Mühling

Palun

Leonora Palu (flööt)

Indrek Palu (viul)

Leonora Palu

Talvine maastik dušikardinaga 2016

Indrek Palu (viul)

Jorma Toots (klaver)

Jorma Toots

Diagonaalne 2016

Kurvid 2016

Leonora Palu (flööt)

Aare Tammesalu (tšello)

Indrek Palu

Duo kandlele ja tšellole 2016

Kristi Mühling (kannel)

Aare Tammesalu (tšello)

Aare Tammesalu

Klakannel 2016

Kristi Mühling (kannel)

Jorma Toots (klaver)

Kollektiivautor Repoo Ensemble

Protsessid kammeransamblile 2016

Leonora Palu (flööt)

Indrek Palu (viul)

Aare Tammesalu (tšello)

Kristi Mühling (kannel)

Jorma Toots (klaver)

Andrus Kallastu (dirigent)

Laupäev | Saturday 16.1.2016

Sümposion | Symposium. Pärnu Keskraamatukogu | Pärnu Central Library
(Akadeemia 3, Pärnu). Sõna ja muusika. Sõna kui Logos

10.00-13.00 sessioon | session III
Kõneldud sõna ja muusika

Esa Lilja. Vocal persona in King Diamond's operatic concept albums "Them" and "Conspiracy"

Jaan Malin/Maris Valk-Falk. Ideoloogilisi ääremärkusi häälutusele/Kognitiivseid ääremärkusi häälutusele

Jaan Malin. Ideoloogilisi ääremärkusi häälutusele
Mis on 'häälutuse' juured? Mis on häälutuse juured?
Millega ma häälutades tegelen?
Kui palju on häälutuses muusikat ja muusikas häälutust?
Kas on võimalik häälutada ilma hääleta?
Mis juhtub siis, kui häälutusele lisada performatiivsus?
Kas häälutus < poliitika või häälutus > poliitika?

Maris Valk-Falk. Kognitiivseid ääremärkusi häälutusele
Häälutamise mõiste hõlmab modernset poeesiat, kus foneetiliselt arusaadavalt häälutatakse sõnu või segmente (millel ei pruugi olla semantilist tähendust). Häälutamist ja vokaalset meloodiat seob ühine mõiste, helikõrguskontuur (tabatav nii palja kõrvaga kui analüütiliselt). Häälutatud helikõrguskontuuril on lauluhäälega võrreldavad formandid (tämbid) ja temporaalsus (rütm). Häälutamiskunstis esinevad eri kirjanduslikud ja muusikalised vormid, nt tähenduseta tekst, poeetiline tekst, draamaatiline tekst, iseseisev muusikaheli, muusikaline meloodia, müra (Russolo järgi). Häälutamine toimub ühehäälselt, kuid on võimalik ka polüfooniliselt. XX sajandi klassikalist häälutamist viljelesid poeesias avangardistid: futuristid (nt Marinetti onomatopoesia lahingumüradega), dadaistid (nt Tzara, Laaban). Helipoesia mõiste kaldus avangardistlikku muusikasse (nt Cage). Kaasaegne häälutamine laieneb Euroopas, Ameerika Ühendriikides, ka Eestis (nt Roomet Jakapi, Jaan Malin, Ivi Rausi, Laura Rimmel).

Kasutatud kirjandus:

Perloff, M. & Dworkin, C. (eds) (2009). The Sound of Poetry, the Poetry of Sound. Chicago, London: The University of Chicago Press
Russolo, L. (1916). L'Arte dei rumori. Milano: Edizioni futuriste di "Poesia"

Berk Vaher. Loitsija hääled ja Muusika Sünd - ühest epifaaniast Alejo Carpentieri romaanis "Kaotatud rajad"

15.00-18.00 töötuba | workshop. Sõna ja muusika
Roomet Jakapi
Jaan Malin
Martin Steinrück
Berk Vaher

19.00 perfoomens | performance. Pärnu Vanalinna põhikool (Nikolai 26, Pärnu). Sõna ja muusika

Martin Steinrück: Greek accents and the melody (a work-shop). This workshop aims at familiarizing you with some features of ancient Greek accent and at giving you an idea of its importance for what we might call melody. The accents of at least the 8th-2nd century BC, but in most contexts until the 4th century AD, were musical as the handbook says. By two short exercises, we shall see how Pindar used melody in a very different way as we do.

Jaan Malin / Roomet Jakapi
KULTUURI-SAMPO

1962. aastal Aleksander Tuustikult üleskirjutatud muinasjutu ainetel, ilmunud koguteoses "Eesti muinasjutud I:2 (Imemuinasjutud 2), nr 195"

[1] Jaan

Elas ükskord üks harju keskmine looja. Läks metsa jalutama ja leidis Muusa, Muusa oli aga aavatud.

Looja mõtles: „Viin ta koju ja parandan ära.“

Muusa ütles: „Ära võta mind, sa ei jõua üleval pidada, ma söön sind vaeseks!“

Looja ikkagi võtab: „Ah mis ta tühi sööb, vaeseks nüüd!“

Muusa aga sõi nii, et terve varandus läks loojal ära ja looja jäi vaeseks.

Muusa sai terveks ja ütles: „Lähme õdede poole, need annavad varanduse asemele.“

Muusa võtab mehe selga ja akkab lendama. Varsti küsib: „Kas näed midagi paistmas?“

Looja laulab „Ma tähte näen, üht tähte näen / sest sinu silmis vilgub see“.

Muusa: „Ära ropenda! Aga see on kõige kurjem õde, keda vahel ka Muusikaks kutsutakse. Ära temalt muud küsi kui kultuuriministeeriumi kastikest, kui muud pakutakse, ära võta!“

Jõuavad õe juurde, õde pakub nii palju varandust, kui mehele selga mahub, kuid

Looja on kiitsuka ehk õblukese seljaga, mistõttu ta ei taha, küsib vaevatasuks ainult

kultuuriministeeriumi sampot. Õde seda ei anna, ütles: „Minge, kust tulite!“

Muusa ja too sell lendavad edasi.

Muusa küsib: „Mida näed?“

Meie mees: „Järv leegib eha paistel / ja hiilgab nagu kuld.“

Muusa õpetab jälle: „See on minu keskmine õde, Kirjandus, küsi temalt kulka sampot!“

Jõuavad õbelossi keskmise õe juurde, räägivad ära, mis oli. Õde pakub

loovkaupmehele

nii palju kulda, kui selga mahub. Too aga nõuab ainult kulka sampot

(mitte seda Violi-aegset), kuid seda ei saa. Õde ütles: „Mine sinna, kust tulid!“

[2] Roomet

Lähevad veel edasi.

Muusa küsib: „Mis sa näed?“

Looja vaatab ja ütles: „Päike on lähiminutitel visualiseerumas.“

„See on minu noorem ja kõige parem õde, keda kutsutakse haridus- ja teadusministeriumi nõunikuks, küsi temalt sampot!“

Kõnelevad ära, mis oli, ja saavad sampo asemel kiirendi. Mõtlesid aga, et

kosmoseriigi jaoks pole see ju paha. Muusa õpetab mehele kiirendi sõnad selgest ja lendab ära.

Looja aga läheb ja eidab ühte kohta bordelli oõmajale. Ärkab üles ja leiab, et on

läbi teinud soovahetus-operatsiooni ja lebab nüüd jäämäel, sampot aga ei ole enam.